

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **E.**, so sídlom v B., IČO: X., zastúpenej advokátskou kanceláriou T., so sídlom v B., v mene ktorej koná ako konateľ advokát M., proti žalovanému **M.**, bývajúcemu v H., **o zaplatenie 6.047 EUR s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 12 Ro 167/2012, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 12. februára 2013 sp. zn. 5 Co 17/2013 takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Prešove z 12. februára 2013 sp. zn. 5 Co 17/2013 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Žalobou podanou na Okresnom súde Humenné (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd prvého stupňa“ alebo „prvostupňový súd“) dňa 27. 7. 2012 sa žalobkyňa domáhala voči žalovanému zaplatenia sumy 6.047 EUR s príslušenstvom a náhrady trov konania.

Okresný súd rozhodol o uplatnenom nároku platobným rozkazom z 19. septembra 2012 č. k. 12 Ro 167/2012-26, ktorým uložil žalovanému povinnosť, aby v lehote 15 dní od doručenia platobného rozkazu zaplatil žalobkyni žalovanú sumu s príslušenstvom a náhradu trov konania, alebo aby v tej istej lehote podal proti nemu odpor. Platobný rozkaz bol žalovanému doručený 1. 10. 2012, pričom sám proti nemu odpor nepodal.

V priebehu doručovania platobného rozkazu žalovanému písomným podaním doručeným okresnému súde 18. 9. 2012 oznámilo Z., so sídlom v P. (ďalej len „Združenie“),

že vstupuje do konania ako vedľajší účastník na strane žalovaného a že proti vydanému platobnému rozkazu podáva odpor.

Súd prvého stupňa uznesením z 26. novembra 2012 č. k. 12 Ro 167/2012-33 odpor Združenia proti platobnému rozkazu odmietol. Odmietnutie odporu odôvodnil tým, že bolo podané neoprávnenou osobou, keďže žalovaný sám odpor nepodal. Poukázal pritom na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 10. októbra 2012 sp. zn. 6 Cdo 207/2011, v zmysle ktorého účinky vzniku vedľajšieho účastníctva v štádiu tzv. skráteného (rozkazného) konania nevznikajú, pretože v tomto štádiu konania sa nemôže naplniť zmysel inštitútu vedľajšieho účastníctva, ktorým je pomoc v spore (spor začína až podaním odporu žalovaným).

Krajský súd v Prešove (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) na odvolanie Združenia uznesením z 12. februára 2013 sp. zn. 5 Co 17/2013 uznesenie súdu prvého stupňa o odmietnutí odporu zrušil a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie. Zrušenie prvostupňového uznesenia odôvodnil tým, že súd prvého stupňa nevyzval hlavného účastníka (žalovaného), aby sa vyjadril, či (ne)súhlasí s procesným úkonom podaným vedľajším účastníkom. Vychádzal z názoru, že ak hlavný účastník súhlas neposkytne alebo ho odvolá, je potrebné následne procesný úkon vedľajšieho účastníka posúdiť podľa § 93 ods. 4 O.s.p. Bez zistenia týchto skutočností považoval rozhodnutie súdu prvého stupňa za predčasné, odnímajúce právo konať žalovanému a aj vedľajšiemu účastníkovi na jeho strane.

Na základe podnetu žalobkyne podal generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) proti vyššie uvedenému uzneseniu krajského súdu mimoriadne dovolanie. Vyčítal odvolaciemu súdu nesprávne právne posúdenie veci v otázke aktívnej legitímácie Združenia podať odpor proti platobnému rozkazu v súvislosti s otázkou vzniku účinkov jeho vedľajšieho účastníctva v konaní. Poukazujúc na judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, napr. na uznesenia sp. zn. 6 Cdo 207/2011 a 7 Cdo 135/2013, uviedol, že účinky vzniku vedľajšieho účastníctva môžu nastať len v takom konaní, v ktorom sa môže naplniť jeho zmysel a účel, teda pomoc v spore niektorému z účastníkov. Takýmto konaním môže byť zásadne len sporové konanie. To však neplatí pre také štádium sporového konania, v ktorom súd rozhoduje o návrhu platobným rozkazom (tzv. skrátené konanie). Skrátené konanie nadobúda atribúty sporového konania až včasným podaním odporu žalovaným. Až po takomto úkone žalovaného sa môže naplniť zmysel a obsah vedľajšieho účastníctva.

Pokiaľ v tejto veci Združenie v štádiu skráteného konania oznámilo, že vstupuje do konania ako vedľajší účastník na strane žalovaného, nenastali týmto oznámením účinky vzniku jeho vedľajšieho účastníctva, a preto ani nemohlo byť oprávnenou osobou na podanie odporu proti platobnému rozkazu. Navrhol preto, aby mimoriadnym dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu bolo zrušené a vec vrátená odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Žalobkyňa sa stotožnila s obsahom mimoriadneho dovolania.

Žalovaný ani Združenie sa k mimoriadnemu dovolaniu písomne nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O. s. p.) po zistení, že tento opravný prostriedok podal generálny prokurátor (§ 243e ods. 1 O. s. p.) v lehote jedného roka (§ 243g O. s. p.) proti rozhodnutiu, ktoré môže napadnúť týmto opravným prostriedkom, preskúmal napadnuté uznesenia bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O. s. p. v spojení s § 243a ods. 3 O. s. p.) v rozsahu podľa § 243i ods. 2 v spojení s § 242 ods. 1 O. s. p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je opodstatnené.

V zmysle § 243f ods. 1 O. s. p. mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e, ak a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O. s. p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a c/ rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

Generálny prokurátor namieta, že napadnuté uznesenie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

V preskúmvanej veci je z odôvodnenia mimoriadnym dovolaním napadnutého uznesenia zrejmé, že odvolací súd vychádzal z názoru, že vedľajšie účastníctvo Združeniu

v tzv. skrátenom konaní vzniklo, a že jeho oprávnenie podať odpor proti platobnému rozkazu záviselo od súhlasu žalovaného s podaním odporu, resp. od zistenia, či úkony vedľajšieho účastníka neodporujú úkonom účastníka, ktorého v konaní podporuje. Takéto právne posúdenie veci odvolacím súdom nie je správne.

V zmysle § 93 ods. 1 O. s. p. ako vedľajší účastník môže sa popri navrhovateľovi alebo odporcovi zúčastniť konania ten, kto má právny záujem na jeho výsledku, pokiaľ nejde o konanie o rozvod, neplatnosť manželstva alebo určenie, či tu manželstvo je alebo nie je. Ako vedľajší účastník sa môže popri navrhovateľovi alebo odporcovi zúčastniť konania aj právnická osoba, ktorej predmetom činnosti je ochrana práv podľa osobitného predpisu (§ 93 ods. 2 O. s. p.). Do konania vstúpi buď z vlastného podnetu alebo na výzvu niektorého z účastníkov urobenú prostredníctvom súdu. O prípustnosti vedľajšieho účasti súd rozhodne len na návrh (§ 93 ods. 3 O. s. p.). V konaní má vedľajší účastník rovnaké práva a povinnosti ako účastník. Koná však iba sám za seba. Ak jeho úkony odporujú úkonom účastníka, ktorého v konaní podporuje, posúdi ich súd po uvážení všetkých okolností (§ 93 ods. 4 O. s. p.).

Vedľajšie účasti je teda formou spoločenstva účastníkov v občianskom súdnom konaní. Vedľajší účastník je osoba odlišná od účastníka samotného, ktorá sa zúčastňuje konania z dôvodu, že chce pomôcť zvíťaziť v spore niektorému z účastníkov (sporných strán). Zmyslom vedľajšieho účasti je „pomoc v spore“ niektorému z účastníkov. Vedľajší účastník je motivovaný víťazstvom v spore toho účastníka, ku ktorému pristúpil. Táto motivácia je daná buď právnym záujmom vedľajšieho účastníka na takomto výsledku konania, o ktorý ide spravidla vtedy, ak rozhodnutím bude vo svojich dôsledkoch dotknuté jeho právne postavenie (práva a povinnosti vyplývajúce z hmotného práva), alebo je v zmysle ustanovenia § 93 ods. 2 O. s. p. daná predmetom jeho činnosti, ktorým je ochrana práv podľa osobitného predpisu.

Z vyššie citovaného ustanovenia § 93 ods. 3 O. s. p. („Do konania vstúpi buď z vlastného podnetu alebo na výzvu niektorého z účastníkov urobenú prostredníctvom súdu. O prípustnosti vedľajšieho účasti súd rozhodne len na návrh.“) možno vyvodiť, že tretia osoba sa stáva vedľajším účastníkom v okamihu, keď dôjde súdu jej oznámenie, že vstupuje do konania na strane niektorého z účastníkov. To však neznamená, že tieto účinky nastávajú vždy v každom konaní, resp. v každom štádiu konania. Vzhľadom na vyššie uvedený zmysel

vedľajšieho účasťníctva (pomôcť zvíťaziť v spore niektorému z účastníkov), treba ustanovenie § 93 ods. 3 O. s. p., pokiaľ ide o vznik účinkov vedľajšieho účasťníctva, vykladať tak, že účinky vzniku vedľajšieho účasťníctva môžu nastať len v takom konaní, v ktorom sa môže naplniť jeho obsah a účel. Takýmto konaním môže byť zásadne len sporové konanie. To však neplatí napríklad pre také štádium sporového konania, v ktorom súd rozhoduje v tzv. skrátrenom (rozkaznom) konaní, ktorého výsledkom (formou rozhodnutia) je platobný rozkaz. Skrátrené konanie v porovnaní s obvyklým priebehom reálneho sporového konania vykazuje výrazné odlišnosti, keďže sa realizuje bez nariadenia pojednávania a bez vykonania dokazovania. Akcentovaná je tu rýchlosť a hospodárnosť konania a vo vzťahu k žalovanému zásada „bdelým patrí právo“. Pokiaľ žalovaný v tomto štádiu konania nevyvíja žiadnu procesnú aktivitu (platobný rozkaz sa vydáva spravidla bez jeho vypočutia, len na základe skutočností uvádzaných žalobcom a žaloba sa doručuje až spolu s platobným rozkazom, ako tomu bolo aj v preskúmvanej veci), a teda žalovaný v tomto štádiu konania neuplatňuje svoje procesné práva, nemôže tak procesne účinne urobiť ani subjekt, ktorý oznámi súdu, že vstupuje do konania na jeho strane ako vedľajší účastník. Nemôže sa teda naplniť zmysel vedľajšieho účasťníctva, ktorým je „pomoc v spore“. Táto pomoc sa môže najskôr prejaviť až keď bude proti platobnému rozkazu podaný odpor (porovnaj Občanský soudní řád, Komentář, I. díl, Panorama Praha 1985, str. 421).

Z chápania tzv. skrátreného konania, ktorého výsledkom je platobný rozkaz, ako zjednodušeného konania umožňujúceho rýchle, hospodárne a účinné vymáhanie nesporných peňažných nárokov, t. j. nárokov, ktoré nie sú predmetom žiadneho právneho sporu, vychádza i právo EÚ, a to Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 zo dňa 12. 12. 2006, ktorým sa zavádza konanie o európskom platobnom rozkaze (ďalej len „Nariadenie o európskom platobnom rozkaze“). V tomto nariadení sa inak výslovne uvádza, že nenahrádza ani neharmonizuje (a teda nespochybňuje) existujúce mechanizmy vymáhania nesporných nárokov podľa vnútroštátneho práva (bod 10 úvodnej časti).

Konanie, ktorého výsledkom je platobný rozkaz, nadobudne povahu sporového konania vo vlastnom (užšom) zmysle slova až včasným podaním odôvodneného odporu žalovaným, v dôsledku čoho sa platobný rozkaz zrušuje a súd nariadi pojednávanie. I keď zákon vyžaduje odôvodnenie odporu, neupravuje žiadne náležitosti tohto odôvodnenia. S prihliadnutím na účel občianskeho súdneho konania, ktorým je spravodlivá ochrana práv, treba preto podmienku odôvodnenia odporu považovať za splnenú už jednoduchým

vyjadrením nesúhlasu s povinnosťou uloženou platobným rozkazom. Až po takomto jednoduchom a účinnom procesnom úkone žalovaného, ktorým urobí uplatnený nárok sporným (odporuje mu), môže byť naplnený zmysel a obsah vedľajšieho účastníctva, pomáhať v konaní hlavnému účastníkovi a podporovať ho s cieľom prispieť k ochrane jeho práv (v prípade vedľajšieho účastníctva podľa § 93 ods. 2 O. s. p.) prípadne aj svojich vlastných práv plynúcich mu z hmotnoprávných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov (v prípade vedľajšieho účastníctva podľa § 93 ods. 1 O. s. p.). Možnosť rýchlej a účinnej obrany žalovaného proti platobnému rozkazu v podobe podaného odporu je realizáciou jeho zodpovednosti za naplnenie zásady "vigilantibus iura" (nech si každý chráni/stráži svoje práva).

Z hľadiska historicko-právneho výkladu možno poukázať na názor právnej teórie týkajúci sa vzniku účinkov vedľajšieho účastníctva v súvislosti s rozkazným konaním ako procesných inštitútov upravených v § 84 až 88 a v § 585 až 605 Občianskeho sporového poriadku (Zák. čl. 1/1911). Podľa tohto názoru, vedľajší účastník (intervenient) môže do sporu zasiahnuť v odpore proti platobnému rozkazu, ktorý v zmysle § 595 tohto predpisu mohol podať len dlžník /porovnaj Občiansky sporový poriadok (Zák. čl. 1/1911), druhé rozšírené a prepracované vydanie, vydaný Tlačou kníhtlačiarne Andreja, úč. spol. v Bratislave, fil. v Žiline, rok 1943, str. 62.

Vyššie uvedené znamená, že oznámením tretieho subjektu, že vstupuje do konania ako vedľajší účastník na strane žalovaného v štádiu skráteného (rozkazného) konania, nenastávajú účinky vzniku vedľajšieho účastníctva tohto subjektu. Vylučuje to zmysel a účel inštitútu vedľajšieho účastníctva v spojení so zmyslom a účelom inštitútu skráteného konania. Neprichádza preto do úvahy podanie odporu proti platobnému rozkazu takýmto subjektom.

Právny názor, podľa ktorého v tzv. skrátenom konaní nenastávajú účinky vzniku vedľajšieho účastníctva tretieho subjektu na strane žalovaného, vyslovil Najvyšší súd už v uznesení z 10. októbra 2012 sp. zn. 6 Cdo 207/2011 a následne aj v uzneseniach z 21. októbra 2013 sp. zn. 7 Cdo 135/2013 a z 30. októbra 2013 sp. zn. 6 Cdo 357/2012 (dostupné na www.najpravo.sk - judikatúra).

Pripustenie vzniku vedľajšieho účastníctva na strane žalovaného už v skrátenom konaní by vyvolalo viaceré právne otázky, napr. otázku, či sa aj vedľajšiemu účastníkovi má doručiť platobný rozkaz do vlastných rúk bez možnosti náhradného doručenia, či sa mu vôbec

má doručiť platobný rozkaz, ak oznámil vstup do konania až po jeho vydaní (vzhľadom na zásadu vyplývajúcu z § 154 ods. 1 O. s. p., v zmysle ktorej je pre rozhodnutie súdu rozhodujúci stav v čase vyhlásenia či vydania rozhodnutia), či má právo podať odpor, ak ustanovenie § 174 ods. 2 výslovne priznáva právo podať odpor len odporcovi, odkedy mu plynie lehota na podanie odporu, či ním podaný odpor má rovnaké účinky ako odpor podaný odporcom, t. j. zrušenie platobného rozkazu v zmysle § 174 ods. 2 prvá veta O. s. p. Podľa názoru dovolacieho súdu kladná odpoveď na tieto otázky by znamenala tvorbu nových procesných pravidiel súdom, ktorá by presiahla rámec prípustného sudcovského dotvárania práva, najmä ak Občiansky súdny poriadok je právnym predpisom verejnoprávnej povahy. Došlo by tým k neprípustnému narušeniu princípu deľby moci ako jednej zo základných charakteristík právneho štátu.

Realizáciou ochrany spotrebiteľa, zaručenej právom EÚ, je v skrátanom konaní ustanovenie § 172 ods. 9 O. s. p., podľa ktorého ak sa uplatňuje právo na zaplatenie peňažnej sumy zo spotrebiteľskej zmluvy a odporcom je spotrebiteľ, súd nevydá platobný rozkaz, ak zmluva obsahuje neprijateľné podmienky. Prípadné nerešpektovanie tohto zákazu súdom nemožno riešiť neprípustným (princípu deľby moci odporujúcim) vytváraním nových procesných pravidiel meniacich zmysel inštitútu vedľajšieho účastníctva. Je vecou zákonodarcu, aby zvážil rozšírenie ochrany spotrebiteľa v skrátanom konaní napr. zavedením inštitútu prieskumu platobného rozkazu v spotrebiteľskej veci obdobne ako túto možnosť upravuje už spomínané Nariadenie o európskom platobnom rozkaze.

Aj v prípade, ak by napriek vyššie uvedenému mal byť tretí subjekt považovaný za vedľajšieho účastníka na strane žalovaného už v štádiu skráteneho konania, nebol by oprávnenou osobou na podanie odporu proti platobnému rozkazu. Právo podať odpor proti platobnému rozkazu, t. j. právo urobiť uplatnený nárok sporným, má v zmysle § 174 ods. 2 O. s. p. výslovne len odporca (žalovaný). Ide o významné dispozičné oprávnenie žalovaného napĺňajúce jednu zo základných zásad občianskeho súdneho konania (zásadu dispozičnú). Iba žalovaný rozhoduje o tom, či podaním odporu odstráni platobný rozkaz ako formu rozhodnutia vo veci samej a bude pokračovať v konaní podľa prejednávanej zásady a zásady kontradiktórnosti. Pokiaľ by sa priznalo právo podať odpor aj vedľajšiemu účastníkovi na strane žalovaného, došlo by tým k popretiu tohto dispozičného práva žalovaného. Na rozdiel od odvolania (majúceho suspenzívne a devolutívne účinky) má totiž podanie odporu okamžité a nezvratiteľné účinky – zrušuje sa ním platobný rozkaz (§ 174 ods. 2

veta prvá O. s. p.). V prípade podania odporu vedľajším účastníkom, ak by sa mu priznalo takéto právo, by sa zisťovanie stanoviska žalovaného stalo bezpredmetné. Žalovaný by už totiž účinky podaného odporu nemohol zvrátiť (žiadne takéto pravidlo O. s. p. neobsahuje). V dôsledku toho právna úprava ako aj závery súdnej praxe, týkajúce sa možnosti podania odvolania vedľajším účastníkom a riešenie prípadnej kolízie medzi ním a hlavným účastníkom v súvislosti s týmto opravným prostriedkom, sú pre analogické posudzovanie odporu podaného vedľajším účastníkom nepoužiteľné.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že mimoriadnym dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci a že generálny prokurátor dôvodne podal proti nemu mimoriadne dovolanie (§ 243e O. s. p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p.). Najvyšší súd preto napadnuté uznesenie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 a 2 O. s. p. v spojení s § 243i ods. 2 O. s. p.).

Ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, koná ďalej o veci. Pritom je právny názor súdu, ktorý rozhodoval o mimoriadnom dovolaní, záväzný. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a konania o mimoriadnom dovolaní (viď primerane § 243d ods. 1 O. s. p. v spojení s § 243i ods. 2 O. s. p.).

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 26. novembra 2014

JUDr. Rudolf Čirč, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Zuzana Pudmarčíková

